

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

LÝ MINH THỤY

**ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG SỬ DỤNG ĐẤT PHỤC VỤ PHÁT
TRIỂN CHƯƠNG TRÌNH XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI
CỦA MỘT SỐ XÃ HUYỆN CHỢ ĐỒN, TỈNH BẮC KẠN**

**Chuyên ngành: Quản lí đất đai
Mã số: 60.85.01.03**

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Đặng Văn Minh

Thái Nguyên, năm 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu riêng của tôi. Các số liệu, kết quả nghiên cứu nêu trong luận văn là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kì công trình nào khác.

Tôi xin cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn, các thông tin trích dẫn trong luận văn đều được chỉ rõ nguồn gốc./.

Tác giả luận văn

Lý Minh Thụy

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình học tập và thực hiện đề tài, tôi đã nhận được sự giúp đỡ tạo điều kiện thuận lợi nhất, những ý kiến đóng góp và những lời chỉ bảo quý báu của tập thể và cá nhân trong và ngoài trường đại học Nông Lâm Thái Nguyên.

Đầu tiên tôi xin chân thành cảm ơn sâu sắc PGS.*TS Đặng Văn Minh* là người trực tiếp hướng dẫn và giúp đỡ tôi trong suốt thời gian nghiên cứu đề tài và hoàn thành luận văn. Tôi xin trân trọng cảm ơn sự giúp đỡ nhiệt tình của Phòng Tài nguyên và môi trường huyện Chợ Đồn và các cơ quan ban ngành khác có liên quan tạo điều kiện cho tôi thu thập số liệu, những thông tin cần thiết để thực hiện luận văn này

Tôi xin được bày tỏ lòng cảm ơn chân thành và sâu sắc tới sự giúp đỡ tận tình, quý báu đó!

Xin trân trọng cảm ơn!

Tác giả luận văn

Lý Minh Thụy

MỤC LỤC

Trang

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu của đề tài	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	3
Chương 1 TỔNG QUAN TÀI LIỆU.....	4
1.1. Cơ sở khoa học	4
1.1.1. Khái quát về đất.....	4
1.1.2. Khái quát về đánh giá đất	5
1.1.3. Khái quát về Sử dụng đất	6
1.1.4. Khái quát về nông thôn mới.....	8
1.2. Cơ sở lý luận.....	9
1.3. Tình hình thực hiện quy hoạch xây dựng nông thôn mới trên thế giới và Việt Nam	10
1.3.1. Tình hình thực hiện quy hoạch xây dựng nông thôn mới một số nước trên thế giới	10
1.3.2. Tình hình thực hiện quy hoạch xây dựng nông thôn mới tại Việt Nam	18
Chương 2 ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	29
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	29
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu	29
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu	29
2.2. Địa điểm và thời gian nghiên cứu.....	29
2.2.1. Địa điểm nghiên cứu.....	29
2.2.2. Thời gian nghiên cứu	29
2.3. Nội dung nghiên cứu.....	29
2.3.1. Khái quát điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội huyện Chợ Đồn.....	29
2.3.2. Sơ lược công tình hình thực hiện xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Chợ Đồn, tỉnh Bắc Kạn	29

2.3.3. Đánh giá thực trạng công tác quản lý và sử dụng đất phục vụ xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Chợ Đồn.....	29
2.3.4. Đánh giá hiệu quả sử dụng đất trên địa bàn huyện Chợ Đồn, tỉnh Bắc Kạn	29
2.3.5. Thuận lợi, khó khăn, tồn tại và đề xuất giải pháp nhằm nâng cao chất lượng hiệu quả sử dụng đất cho xây dựng nông thôn mới	29
2.4. Các phương pháp nghiên cứu	30
2.4.1. Thu thập số liệu thứ cấp	30
2.4.2. Thu thập tài liệu sơ cấp.....	30
2.4.3. Phương pháp tổng hợp, phân tích, đánh giá, so sánh	32
2.4.4. Phương pháp đánh giá nhận xét.....	32
Chương 3 KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	33
3.1. Khái quát điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội huyện Chợ Đồn, tỉnh Bắc Kạn.....	33
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	33
3.1.2. Thực trạng phát triển kinh tế - xã hội.....	38
3.2. Sơ lược tình hình thực hiện xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Chợ Đồn, tỉnh Bắc Kạn.....	43
3.3. Đánh giá thực trạng công tác quản lý và sử dụng đất phục vụ công tác xây dựng nông thôn mới	45
3.3.1. Thực trạng công tác quản lý và sử dụng đất trước khi quy hoạch xây dựng nông thôn mới	45
3.3.2. Thực trạng công tác sử dụng đất phục vụ quy hoạch xây dựng nông thôn mới.....	47
3.3.3. Đánh giá tình hình sử dụng đất sau bốn năm thực hiện quy hoạch xây dựng nông thôn mới	57
3.4. Đánh giá hiệu quả sử dụng đất trên địa bàn huyện Chợ Đồn	63
3.4.1. Hiệu quả kinh tế	63
3.4.2. Đánh giá hiệu quả xã hội.....	69
3.4.3. Đánh giá hiệu quả môi trường	72

3.5. Thuận lợi, khó khăn và đề xuất một số giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất phục vụ quy hoạch xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Chợ Đồn, tỉnh Bắc Kạn.....	75
3.5.1. Thuận lợi.....	75
3.5.2. Khó khăn, tồn tại.....	78
3.5.3. Đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng đất phục vụ cho xây dựng nông thôn mới ở trên địa bàn huyện Chợ Đồn.....	80
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	82
1. Kết luận.....	82
2. Kiến nghị.....	83
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	85

DANH MỤC BẢNG BIỂU

	Trang
Bảng 3.1: Thực trạng dân số và lao động huyện Chợ Đồn năm 2014	39
Bảng 3.2: Các chỉ tiêu phát triển kinh tế xã hội giai đoạn 2012 - 2014.....	40
Bảng 3.3: Hiện trạng sử dụng đất ba xã năm 2010	45
Bảng 3.4: Nhóm tiêu chí hạ tầng kỹ thuật trên địa bàn ba xã	48
Bảng 3.5: Quy hoạch sử dụng đất đến năm 2020	53
Bảng 3.6: Diện tích chuyển mục đích sử dụng đất phục vụ	55
Bảng 3.7: Diện tích đất chưa sử dụng đưa vào sử dụng	56
Bảng 3.8: Hiện trạng sử dụng đất và khả năng đáp ứng nhu cầu về đất cho các tiêu chí xây dựng nông thôn mới.....	58
Bảng 3.9: Tiêu chuẩn đánh giá hiệu quả kinh tế.....	64
Bảng 3.10: Diện tích, năng suất, sản lượng các LUT trên địa bàn 3 xã	64
Bảng 3.11: Tổng hợp hiệu quả kinh tế theo các LUT trên 03 xã.....	66
Bảng 3.13: Hiệu quả xã hội của các LUT	70
Bảng 3.14: Hiệu quả môi trường của các kiểu sử dụng đất	72
Bảng 3.15: Tổng hợp kết quả điều tra hiệu quả sử dụng đất	73

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đất đai là tài nguyên quốc gia vô cùng quý giá, là điều kiện tồn tại và phát triển của con người và các sinh vật khác trên trái đất, là tư liệu để sản xuất nông, lâm – ngư nghiệp, là nơi phát triển xây dựng các cơ sở kinh tế, văn hóa, xã hội. Đối với từng ngành cụ thể đất đai cũng có những vị trí, vai trò khác nhau. Hầu hết các nước trên thế giới đều phải xây dựng một nền kinh tế trên cơ sở dựa vào khai thác tiềm năng của đất, lấy đó làm bàn đạp cho việc phát triển các ngành khác. Vì vậy việc sử dụng nguồn tài nguyên đất đai hợp lý để phát huy thế ngành đem lại hiệu quả cao đang trở thành một vấn đề cấp thiết.

Trong giai đoạn hiện nay, khi xã hội ngày càng phát triển cùng với sự phát triển chung của các khu đô thị, các khu công nghiệp... thì phát triển kinh tế tại các khu vực nông thôn đã và đang được quan tâm phát triển. Chương trình mục tiêu Quốc gia xây dựng nông thôn mới là một chương trình cụ thể hóa Nghị quyết số 26-NQ/TW ngày 05 tháng 8 năm 2008 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Khóa X về nông nghiệp, nông dân, nông thôn. Xây dựng nông thôn mới nhằm phát triển toàn diện: Hệ thống cơ sở hạ tầng ngày càng toàn diện tạo điều kiện phát triển kinh tế, giao lưu hàng hóa; cơ cấu kinh tế hợp lý, thu nhập, đời sống vật chất, tinh thần của người dân được nâng cao; môi trường và an ninh nông thôn được đảm bảo; xây dựng nếp sống văn hóa... thay đổi bộ mặt nông thôn. 19 tiêu chí trong chương trình mục tiêu Quốc gia về xây dựng nông thôn mới đã có tới 12 tiêu chí liên quan đến đất đai và việc sử dụng đất đai. Vì vậy, để đánh giá một cách khách quan và khoa học về thực trạng sử dụng đất để phục vụ phát triển chương trình xây dựng nông thôn mới là hết sức quan trọng giúp cho việc hoàn thành thực hiện các tiêu chí.

Huyện Chợ Đồn nằm ở phía Tây của tỉnh Bắc Kạn có tổng diện tích tự nhiên là 91.115,00 ha, trong đó đất nông nghiệp là 71.911,37 ha (chiếm 78,92% tổng diện tích đất tự nhiên, chỉ có 5.394,93 ha là đất sản xuất nông nghiệp (chiếm 5,92%), có 405,99 ha đất nuôi trồng thủy sản (chiếm 0,45%), còn lại đất lâm nghiệp có 66.110,45 ha (chiếm 72,56%), đất phi nông nghiệp là 5.773,49 ha (chiếm 6,34 %

tổng diện tích tự nhiên); đất chưa sử dụng có 13.430,14 ha chiếm 14,74 % tổng diện tích tự nhiên.

Trong những năm qua huyện đã tiến hành nhiều biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng đất đai, tiến hành giao quyền sử dụng đất lâu dài cho hộ nông dân, hoàn thành hệ thống thủy lợi, thay đổi cơ cấu cây trồng, đưa các giống cây trồng mới có năng suất, chất lượng cao vào sản xuất. Nhờ đó năng suất các cây trồng chính trên địa bàn đều tăng qua các năm. Hiệu quả kinh tế sử dụng đất được nâng lên. Việc sử dụng đất đai một cách hợp lý, có hiệu quả luôn được quan tâm chú trọng. Với việc thực hiện các chương trình chuyển đổi cơ cấu cây trồng, nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng đất đã đem lại nhiều chuyển biến tích cực trong sản xuất. Quá trình chuyển đổi đã tạo điều kiện giải quyết việc làm và tăng thu nhập cho hộ nông dân, góp phần xoá hộ nghèo của huyện.

Tuy nhiên, tình trạng người dân canh tác, phân bố các loại cây trồng chưa hợp lý, dẫn tới sử dụng đất không đúng mục đích, không có hoặc không theo quy hoạch, sử dụng đất phân tán, manh mún còn phổ biến, làm cho đất dễ bị thoái hóa, năng suất cây trồng, hiệu quả sử dụng đất còn thấp, chưa xác định được cơ cấu cây trồng ổn định và hợp lý cho các tiểu vùng sinh thái, nhất là công tác quản lý và sử dụng đất trong quá trình thực hiện chương trình mục tiêu Quốc gia xây dựng nông thôn mới.

Xuất phát từ thực tế đó được sự đồng ý của Ban giám hiệu Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên, Ban chủ nhiệm khoa Tài nguyên và Môi trường, dưới sự hướng dẫn của Thầy giáo PGS.TS Đặng Văn Minh, em tiến hành nghiên cứu đề tài: ***“Đánh giá thực trạng sử dụng đất phục vụ phát triển chương trình xây dựng nông thôn mới của một số xã huyện Chợ Đồn, tỉnh Bắc Kạn”***.

2. Mục tiêu của đề tài

2.1. Mục tiêu tổng quát

Đánh giá thực trạng sử dụng đất phục vụ phát triển chương trình xây dựng nông thôn mới, xác định các yếu tố ảnh hưởng trong quá trình thực hiện xây dựng nông thôn mới và đề xuất các giải pháp sử dụng đất góp phần phát triển xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Chợ Đồn nói riêng, tỉnh Bắc Kạn và cả nước nói chung.

2.2. Mục tiêu cụ thể

- Khái quát điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội trên địa bàn huyện Chợ Đồn, tỉnh Bắc Kạn.

- Sơ lược tình hình thực hiện xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Chợ Đồn, tỉnh Bắc Kạn.

- Đánh giá thực trạng công tác quản lý và sử dụng đất phục vụ công tác xây dựng nông thôn mới.

- Đánh giá hiệu quả sử dụng đất trên địa bàn huyện Chợ Đồn, tỉnh Bắc Kạn.

- Xác định những thuận lợi, khó khăn và đề xuất một số giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất phục vụ quy hoạch xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Chợ Đồn nói riêng, tỉnh Bắc Kạn và cả nước nói chung.

3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài

3.1. Ý nghĩa trong học tập và nghiên cứu khoa học

- Giúp học viên củng cố được những kiến thức đã học trong nhà trường.

- Giúp cho học viên nắm thực trạng sử dụng đất và công tác quản lý nhà nước về đất đai tại địa phương. Qua đó liên hệ với phần lý luận ở nhà trường nhằm đưa ra giải pháp trong công tác quản lý, sử dụng đất của đơn vị, củng cố thêm nhận thức và nâng cao tay nghề chuyên môn.

- Giúp cho học viên tiếp cận, học hỏi và đưa ra những cách xử lý đối với những tình huống trong thực tế, tính tổ chức, kỷ luật trong nghề nghiệp, tinh thần trách nhiệm đối với công việc được giao, tinh thần khắc phục mọi khó khăn, phát huy tính tích cực trong học tập.

3.2. Ý nghĩa thực tiễn

- Trên cơ sở đánh giá thực trạng sử dụng đất của một số xã trên địa bàn huyện Chợ Đồn từ đó đề xuất được những giải pháp sử dụng đất trong xây dựng cơ sở hạ tầng, trong nông nghiệp, lâm nghiệp... để đạt hiệu quả cao.

- Đưa ra những đề xuất, kiến nghị phải có tính khả thi và phù hợp với điều kiện thực tế của địa phương.